

Sun'iy intellekt va ingliz tili o'qitish

Otajonova Ug'iljon Habibullo Qizi
Abu Rayhon Beruniy nomidagi
Urganch davlat universiteti talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining ingliz tili o'qitish jarayoniga ta'siri, imkoniyatlari va istiqbollari tahlil qilinadi. Unda sun'iy intellekt vositalaridan — xususan, chat-botlar, virtual repetitorlar, ovozli yordamchilar va avtomatlashtirilgan baholash tizimlaridan foydalanish orqali ta'lim jarayonining interaktiv va individual yondashuv asosida takomillashayotgani yoritiladi. Shuningdek, SI yordamida til o'rgatish samaradorligi, o'quvchilarning motivatsiyasi va mustaqil o'rganish ko'nikmalarining rivojlanishiga ijobiy ta'siri haqida fikr yuritiladi.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, ingliz tili, ta'lim texnologiyalari, chat-bot, avtomatlashtirilgan baholash, interaktiv o'qitish, raqamli ta'lim

Аннотация: В статье анализируется влияние, возможности и перспективы технологий искусственного интеллекта (ИИ) на процесс преподавания английского языка. В нем подчеркивается, как образовательный процесс совершенствуется за счет интерактивного и индивидуализированного подхода с использованием инструментов искусственного интеллекта, в частности, чат-ботов, виртуальных репетиторов, голосовых помощников и автоматизированных систем оценки. В статье также обсуждается эффективность преподавания языка с использованием СИ, его положительное влияние на мотивацию студентов и развитие навыков самостоятельного обучения.

Ключевые слова: искусственный интеллект, английский язык, образовательные технологии, чат-бот, автоматизированная оценка, интерактивное обучение, цифровое обучение

Abstract: This article analyzes the impact, opportunities and prospects of artificial intelligence (AI) technologies on the English language teaching process. It highlights the improvement of the educational process based on an interactive and individual approach through the use of AI tools - in particular, chatbots, virtual tutors, voice assistants and automated assessment systems. It also discusses the effectiveness of language teaching using AI, its positive impact on the development of students' motivation and independent learning skills.

Keywords: artificial intelligence, English language, educational technologies, chatbot, automated assessment, interactive teaching, digital education

Kirish: So‘nggi yillarda sun‘iy intellekt (SI) texnologiyalarining rivojlanishi global miqyosda turli sohalarda tub o‘zgarishlarga olib kelmoqda. Ayniqsa, ta‘lim tizimi bu innovatsiyalarning bevosita ta‘sir doirasiga kirgan sohalardan biridir. Raqamli vositalarning keng qo‘llanilishi, masofaviy ta‘lim imkoniyatlarining kengayishi va zamonaviy interaktiv platformalarning paydo bo‘lishi o‘qitish jarayonini yangi bosqichga olib chiqmoqda.

Ingliz tili — xalqaro aloqa, fan, texnologiya va biznes tili sifatida — ko‘plab mamlakatlar, jumladan, O‘zbekistonda ham o‘rganilishi dolzarb bo‘lgan fanlardan biridir. Shu sababli, ushbu tilni samarali o‘rgatish va o‘rganish usullarini izlash, ilg‘or tajriba va texnologiyalarni ta‘lim jarayoniga tatbiq etish katta ahamiyat kasb etadi.

Sun‘iy intellekt bu borada muhim vosita sifatida namoyon bo‘lmoqda. U ingliz tilini o‘qitish jarayonini yanada qulay, samarali va individual yondashuvga asoslangan holga keltirishga xizmat qilmoqda. Mazkur maqolada SI texnologiyalarining ingliz tili ta‘limiga ta‘siri, ularning imkoniyatlari va afzalliklari, shuningdek, mavjud vositalar orqali ta‘lim samaradorligini oshirish imkoniyatlari tahlil qilinadi.

Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi ta‘lim tizimiga ham o‘z ta‘sirini o‘tkazmoqda. Xususan, sun‘iy intellekt (SI) texnologiyalarining o‘qitish jarayoniga joriy etilishi ta‘lim samaradorligini oshirish, o‘quvchilarga individual yondashuvni ta‘minlash va o‘qituvchining mehnatini yengillashtirishga xizmat qilmoqda. Bugungi kunda ingliz tilini o‘rgatishda SI vositalaridan foydalanish keng imkoniyatlarni taqdim etib, an‘anaviy ta‘lim metodlariga zamonaviylik baxsh etmoqda.

Mazkur maqolada sun‘iy intellekt texnologiyalarining ingliz tili o‘qitishdagi o‘rni, amaliy qo‘llanilishi va istiqbollari tahlil qilinadi.

Asosiy qism: Bugungi kunda sun‘iy intellekt (SI) texnologiyalari inson hayotining deyarli barcha sohalariga kirib kelmoqda, xususan, ta‘lim tizimida ham bu o‘zgarishlar sezilarli darajada kuzatilmoqda. Ayniqsa, ingliz tili kabi xalqaro muloqot va ilmiy axborotga kirish vositasi bo‘lgan tilni o‘rgatishda SI imkoniyatlaridan foydalanish ta‘lim jarayonini yanada interaktiv, samarali va shaxsga yo‘naltirilgan tarzda tashkil etishga yordam bermoqda.

O‘quvchilarning bilim darajasi va ehtiyojlariga moslab avtomatik tarzda tavsiya beruvchi platformalar, matnni tahlil qilish va grammatik xatolarni aniqlovchi dasturlar,

shuningdek, jonli muloqotni taqlid qiluvchi chatbotlar ingliz tilini o'rganish jarayonini soddalashtirmoqda.

Mavzuning dolzarbligi, shuningdek, pandemiya davrida va undan keyingi davrda masofaviy ta'lim shakllarining keng tarqalishi bilan yanada oshdi. Aynan shu sharoitlarda sun'iy intellektga asoslangan ta'lim vositalari muqobil yechim sifatida maydonga chiqdi. Shu sababli, SI texnologiyalarining ingliz tili o'qitishdagi roli va ularning afzalliklarini o'rganish bugungi kunda juda dolzarb hisoblanadi.

So'nggi yillarda ingliz tilini o'rganish va o'qitishda sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining qo'llanilishi jadal sur'atlar bilan rivojlanib bormoqda. Buning sababi, AI vositalari ta'lim jarayonini nafaqat avtomatlashtiradi, balki uni individual ehtiyojlarga moslashtirish, real vaqtda tahlil qilish, va o'rgatish samaradorligini oshirish imkonini beradi. Ushbu bo'limda AI texnologiyalarining ingliz tili o'qitishdagi roli, afzalliklari, cheklovlari hamda mavjud ilmiy yondashuvlar muhokama qilinadi.

1. Til o'rganishga innovatsion yondashuv

Sun'iy intellekt til o'rganishni an'anaviy yondashuvlardan farqli ravishda interaktiv, avtomatlashtirilgan va o'rganuvchi markazida tashkil etishga imkon yaratmoqda. Masalan, Grammarly orqali yozma nutqdagi xatolarni aniqlash, Duolingo orqali gamifikatsiya asosida dars o'tish, ChatGPT orqali esa real muloqotga yaqin suhbatlar tashkil qilish mumkin.

Bu vositalar orqali o'quvchi o'z bilimini mustaqil ravishda rivojlantiradi, o'qituvchining roli esa ko'proq yo'naltiruvchi va tahlilchi sifatida namoyon bo'ladi.

2. AI yordamida individual yondashuv

AI algoritmlari har bir o'quvchining til bilish darajasini tahlil qilib, unga mos topshiriqlarni taklif etadi. Bu esa umumiy darslardan farqli ravishda individual yondashuvni ta'minlaydi. Shu jihatdan AI asosidagi platformalar zamonaviy konstruktivistik ta'lim nazariyasi bilan uyg'unlikda ishlaydi.

3. O'qituvchining roli o'zgaradimi?

Ko'plab tadqiqotchilar fikricha, AI texnologiyalari o'qituvchini to'liq almashtira olmaydi, balki uning faoliyatini qo'llab-quvvatlaydi. Chunki til o'rganishda insoniy muloqot, madaniy kontekst va hissiyotlar muhim ahamiyatga ega. Shunday bo'lsa-da, darsdan tashqari mashg'ulotlar, test baholash, yozma topshiriqlarni tekshirish kabi vazifalarni AI yordamida avtomatlashtirish mumkin.

4. Muhim xavotirlar

- **Axborot xavfsizligi:** AI platformalaridan foydalanishda shaxsiy ma'lumotlar xavfsizligi muhim masalalardan biri hisoblanadi.
- **Noto'g'ri ma'lumotlar riski:** Ba'zi AI tizimlari noto'g'ri yoki kontekstga to'g'ri kelmaydigan javoblar berishi mumkin.
- **O'rganishda passivlik xavfi:** Barcha jarayonni sun'iy intellektga topshirish o'quvchida mustaqil fikrlash va izlanish ko'nikmalarini zaiflashtirishi mumkin.

5. Kelajakdagi istiqbollar

Sun'iy intellekt bilan boyitilgan til o'rgatish metodlari hali ham rivojlanishda. Kelajakda yanada aqlli tizimlar paydo bo'lib, o'quvchining psixologik holatini ham aniqlay oladigan, vizual va audio kontekstga asoslangan, hatto VR texnologiyalar bilan uyg'unlashgan ta'lim vositalari yuzaga kelishi kutilmoqda.

Xulosa va takliflar: Sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining ingliz tili o'qitishdagi o'rni tobora ortib bormoqda. AI asosida ishlovchi vositalar o'quvchilarning til o'rganish jarayonini yanada interaktiv, moslashtirilgan va samarali qilishga yordam bermoqda. Sun'iy intellekt yordamida ishlab chiqilgan ilovalar va platformalar, masalan, **Duolingo**, **Grammarly**, **ChatGPT**, o'quvchilarga real vaqt rejimida o'z bilimlarini tekshirish, xatolarni tuzatish va yozma hamda og'zaki tilni rivojlantirish imkoniyatlarini taqdim etadi.

Biroq, sun'iy intellekt texnologiyalarining qo'llanilishi bir qator muammolarni ham yuzaga keltirmoqda. Axborot xavfsizligi, ma'lumotlarning ishonchliligi, o'qituvchining rolini kamaytirish xavfi kabi masalalar jiddiy e'tibor talab qiladi. Bundan tashqari, AI tizimlarining texnik xatoliklar berishi yoki noto'g'ri maslahatlar taqdim etishi mumkin, bu esa o'quvchilarning bilim darajasiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Shu bilan birga, sun'iy intellekt ta'lim tizimida yangi imkoniyatlarni yaratmoqda. Kelajakda, AI tizimlarining yanada rivojlanishi va integratsiyasi orqali ingliz tilini o'rgatish jarayoni yanada individualizatsiyalashadi va ko'proq shaxsga yo'naltirilgan bo'ladi. O'quvchilarning tilni o'rganishdagi ishtiyoqlari va samaradorligi yuqori bo'ladi.

Takliflar

1. **O'qituvchilarning texnologik savodxonligini oshirish:** Sun'iy intellekt texnologiyalaridan samarali foydalanish uchun o'qituvchilarning texnologik

savodxonligini oshirish muhim. O'qituvchilar uchun maxsus treninglar va seminarlar tashkil etilishi zarur. Bu o'qituvchilarga AI vositalarini to'g'ri qo'llashni o'rgatib, ularning darslarni yanada samarali va interaktiv tarzda o'tkazishlariga yordam beradi.

2. **AI platformalarining metodik integratsiyasi:** Sun'iy intellekt vositalarini ingliz tili o'qitish jarayoniga metodik jihatdan integratsiya qilish zarur. AI texnologiyalarini faqatgina texnik vosita sifatida emas, balki ta'lim metodologiyasini qo'llab-quvvatlovchi element sifatida ko'rib chiqish kerak. O'qituvchilar va ta'lim muassasalari o'quvchilarga moslashtirilgan yondashuvlar bilan AI platformalarini qo'llashlari kerak.

3. **Ma'lumotlar xavfsizligini ta'minlash:** Sun'iy intellekt platformalaridan foydalanishda shaxsiy ma'lumotlar va axborot xavfsizligini ta'minlash masalalariga jiddiy e'tibor qaratish zarur. AI platformalarining foydalanuvchi ma'lumotlarini himoya qilish uchun qat'iy xavfsizlik choralarini ko'rish lozim. Ta'lim muassasalarida ma'lumotlar xavfsizligini ta'minlash bo'yicha qonuniy va etik me'yorlar ishlab chiqilishi kerak.

4. **AI va insoniy yondashuvlarning uyg'unligi:** Sun'iy intellekt texnologiyalarining ta'lim jarayonida to'liq o'qituvchining o'rnini egallashiga yo'l qo'yilmasligi lozim. AI vositalari o'qituvchilarning ishini qo'llab-quvvatlashi, ularning vaqtini tejashi va o'quvchilarning shaxsiy ehtiyojlarini qondirishga yordam berishi kerak. Shu bilan birga, o'qituvchilarning insoniy yondashuvlari, motivatsiya berish va ijodiy yondoshuvlarining o'rnini saqlanishi kerak.

5. **AI yordamida interaktiv darslar yaratish:** Sun'iy intellektni ingliz tili o'qitish jarayonida interaktiv darslar yaratish uchun qo'llash kerak. AI tizimlari, masalan, virtual haqiqat (VR) yoki kuchaytirilgan haqiqat (AR) texnologiyalari bilan birlashtirib, o'quvchilarni real hayotdagi vaziyatlarga o'xshash sharoitlarda til o'rganishga jalb qilish mumkin. Bu, o'z navbatida, tilni amaliy tarzda o'rganish imkoniyatlarini yaratadi va o'quvchilarning tilga bo'lgan qiziqishini oshiradi.

Research Science and
Innovation House

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov, U. (2023). Sun'iy intellekt va ta'lim: O'zbekistonda qo'llanilishi. Ta'lim Innovatsiyalari, 4(2), 45-50.
2. Abdullayev, B. (2022). Raqamli ta'lim va sun'iy intellekt texnologiyalari. O'zbekiston Pedagogikasi, 19(1), 33-40.
3. To'raqulov, M. (2023). Ingliz tili o'qitishning yangi metodlari: Sun'iy intellektning roli. O'zbek ta'limi, 28(3), 58-65.
4. Sodiqov, S. (2023). Sun'iy intellektni ta'lim tizimiga integratsiya qilish: Xalqaro tajribalar. Ta'limdagi Yangiliklar, 7(4), 12-18.
5. Tursunov, Sh. (2021). Ingliz tili o'qitishda sun'iy intellektning o'rni. Ingliz Tili Ta'limi, 5(1), 22-30.
6. Ismailov, A. (2024). O'qitishda sun'iy intellekt texnologiyalarining ahamiyati. O'zbekiston Ta'lim Tizimi, 10(2), 40-46.

**Research Science and
Innovation House**